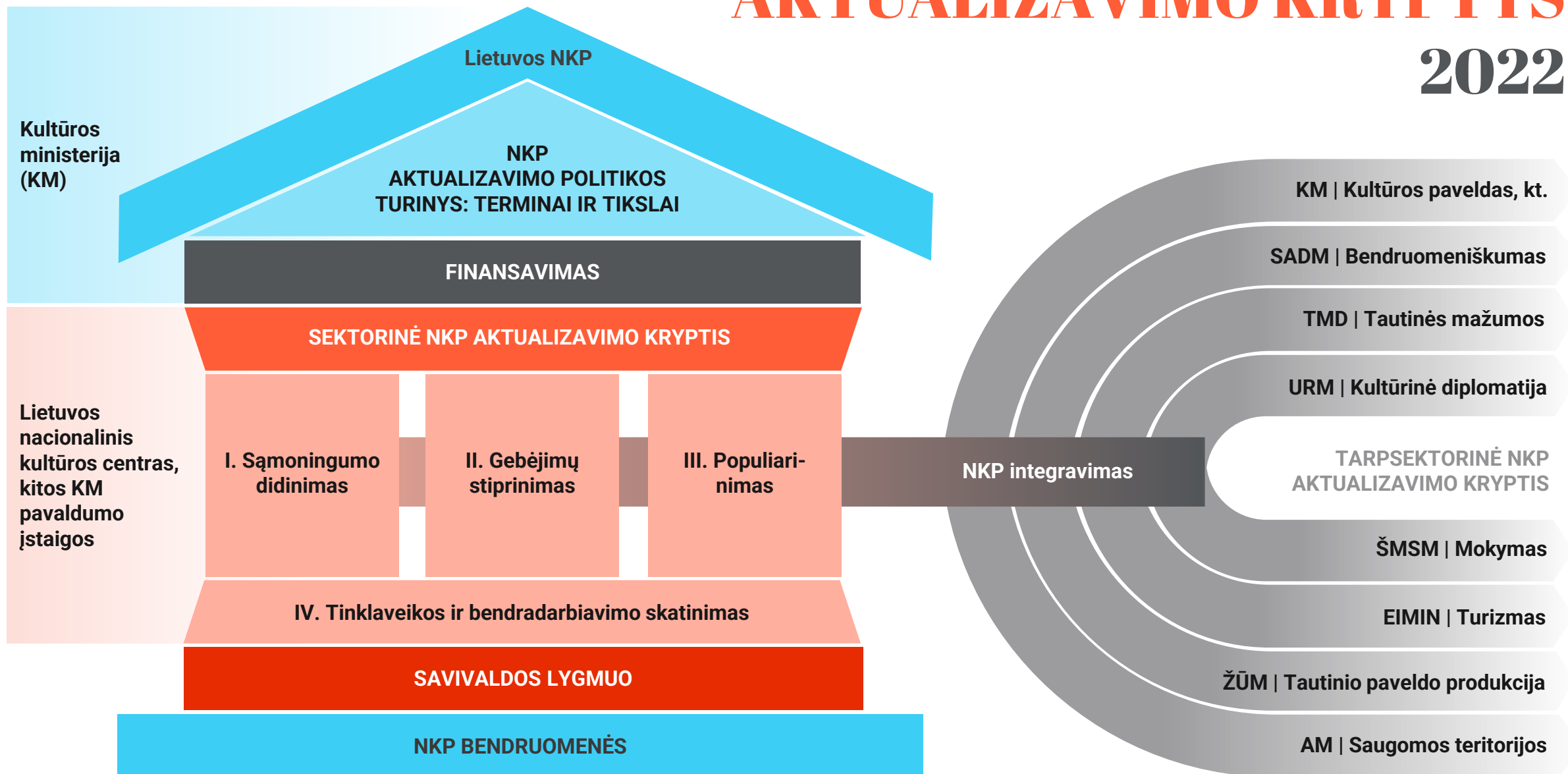

LIETUVOS NEMATERIALAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

LIETUVOS NEMATERIALIAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

REKOMENDACIJOS DĖL SAVIVALDOS LYGMENS

- Skatinti savivaldybes kurti savo NKP sąvadus, pasinaudojant tokius sąvadus jau kuriančių savivaldybių patirtimi: parengti ir periodiškai atnaujinti metodinę medžiagą, didesniu mastu organizuoti supratimo didinimo renginius vietos bendruomenių ir valdžios atstovams, konsultuoti.

REKOMENDACIJOS DĖL NKP BENDRUOMENIŲ

NKP bendruomenių stiprinimas ir įtraukimas į NKP valdymą:

- Telkti ir stiprinti paveldo bendruomenes, nes jos yra NKP išsaugojimo pagrindas. Ateityje paraiškas dėl pasklidusių tradicijų įrašymo į Sąvadą rekomenduotume svarstyti tik tuomet, kai bus susibūrusios jų bendruomenės arba kai paraišką teikianti valstybės ar savivaldybės įstaiga įsipareigos telkti bendruomenę, kad ji, o ne vien institucija, imtųsi atsakomybės už NKP išsaugojimą.
- Teikti valstybės ir savivaldybių pagalbą bendruomenėms tose srityse, kurios viršija jų kompetenciją, t.y. didesnis viešinimas žiniasklaidoje, NKP prestižo kėlimas visuomenėje, NKP vertės suvokimo didinimas, pagalba sprendžiant teises ir administracines problemas ir kt.
- Neapsiriboti tik bendruomenių veiklos rėmimu, bet skatinti ir remti pavienių asmenų darbą bei asmenines iniciatyvas, žinovų ar mokovų tradicijų perdavimo veiklas.
- Į Sąvado plėtros procesą įtraukti NKP bendruomenių atstovus, kad Sąvadas kuo labiau atitiktų NKP bendruomenių poreikius.

LIETUVOS NEMATERIALIAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

REKOMENDACIJOS DĖL SEKTORINĖS NKP AKTUALIZAVIMO KRYPTIES

Nacionalinių priemonių lygmuo:

I. Sąmoningumo didinimas. Tęsti Sąvado kūrimą ir plėsti Sąvado tvarkytojo funkcijas, kad jos apimtų ne tik duomenų apskaitą, bet ir visuomenės sąmoningumo didinimą. Didinti pačių NKP puoselėtojų sąmoningumą ir skatinti mažiau įsitraukusiųjų aktyvumą. Kartu populiarinti NKP vertybes, siekiant pritraukti potencialius tradicijų perėmėjus. Rekomenduojamos veiklos: Sąvado palaikymas ir žinomumo didinimas, Sąvado plėtros modelio kūrimas, savivaldybių sąvadų kūrimo skatinimas per dalinimąsi gerąja patirtimi, metodinės medžiagos savivaldybėms parengimą ir kt.

II. Gebėjimų stiprinimas. Sukurti Sąvado plėtros modelį ir pasiekti visų suinteresuotų šalių susitarimą dėl pasidalinimo atsakomybe už NKP išsaugojimą ir aktualizavimą bei įgaliojimus tarp bendruomenių, vietos valdžios ir centrinės valdžios institucijų. Stiprinti ir plėsti LNKČ, kaip NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklų koordinatoriaus, vaidmenį ir skirti tam reikalingus papildomus žmogiškuosius ir finansinius išteklius. Stiprinti NKP bendruomenių gebėjimus išsaugoti ir aktualizuoti savo paveldą, organizuojant mokymus, edukacijas, stovyklas, dirbtuves ir dalinimąsi patirtimi. Rekomenduojamos veiklos: mokymai, edukacijos, stovyklos, dirbtuvės, dalinimasis patirtimi ir kt.

III. Populiarinimas. Didinti Sąvado žinomumą ir plėsti jo, kaip NKP populiarinimo priemonės, galimybes. Numatyti ir įgyvendinti papildomas NKP populiarinimo priemones. Didesnį dėmesį kreipti ne į kiekybinę, bet į kokybinę auditorijos plėtrą, ypatingai skirtingų amžiaus grupių dalyvavimą NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklose. Rekomenduojamos veiklos: žiniasklaidos kampanijos, straipsniai spaudoje, mokymų medžiagos rengimas, informaciniai leidiniai, NKP „ambasadoriai“, kt.

IV. Tinklaveika ir bendradarbiavimas. Siekti glaudesnio bendradarbiavimo tarp Sąvado duomenų valdytojo (KM) ir tvarkytojo (LNKČ). Kurti savivaldybių bendradarbiavimo ir apsikaitimo gerąja patirtimi tinklą. Vyresnio amžiaus ir/ar kaimo vietovėse gyvenančių NKP puoselėtojų techninio aprūpinimo ir skaitmeninių bei komunikacinių gebėjimų spragas spręsti skatinant glaudesnių jų bendradarbiavimą su vietos kultūros ir švietimo organizacijomis ir specialistais, turinčiais reikalingą įrangą ir gebėjimus. Rekomenduojamos veiklos: nuolatiniai susitikimai gyvai ir internetu.

LIETUVOS NEMATERIALIAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

REKOMENDACIJOS DĖL FINANSAVIMO

- Svarstyti galimybę didinti programinį finansavimą NKP sričiai, ar bent visų pirma – į UNESCO sąrašą įrašytoms kitoms vertybėms – kryždirbystei, sutartinėms, o ateityje galimai ir sodų rišimui, tuo pačiu paliekant ir projektinio finansavimo galimybę, išgryninant pastarojo tikslus.
- Keisti projektinio finansavimo prioritetus ir vertinimo kriterijus taip, kad būtų užtikrinta galimybė NKP puoselėtojams savo nuožiūra laisvai rinktis savo paveldo išsaugojimui ir aktualizavimui tinkamiausias priemones.
- Keisti esamas ir/arba sukurti naujas priemones, numatant prioritetą partnerysčių projektams, skirtiems spręsti horizontalius, kelioms NKP bendruomenėms aktuales klausimus.
- NKP išsaugojimui ir aktualizavimui skirtose valstybės ir savivaldybių programose prioritetą teikti mokymo veikloms (edukacijoms, stovykloms, ilgalaikėms dirbtuvėms) ir kitoms NKP bendruomenių gebėjimus stiprinančioms priemonėms, o taip pat veikloms, kuriose derinamos NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklos.
- Prioritetą teikti tiems NKP rėmimo projektams ar veikloms, kurie skatina bendradarbiavimą tarp organizacijų ir bendruomenių. Tai galioja ir skaitmeninei tinklaveikai. Tuo pačiu svarbu užtikrinti, kad toks bendradarbiavimas vyktų lygiaverčiais ir tarpusavio pagarbos pagrindais.
- Prioritetą teikti skaitmeninių technologijų panaudojimui ir skaitmeninių komunikacinių gebėjimų vystymui, siekiant paskatinti naujus ir prasmingus NKP aktualizavimo projektus. Neapsiriboti vienos kultūrinės ar skaitmeninės erdvės rėmimu, bet skatinti skirtingų erdvių ar kanalų, skirtų to paties paveldo aktualizavimui ir komunikacijai, kūrimą, išlaikymą ir plėtrą (pvz. diskusijų forumas, renginys, informacinis portalas ir kt.).
- Didinti NKP vertybių puoselėtojų fondoieškos ir savanorių pritraukimo gebėjimus, bei sudaryti sąlygas apsikeitimui gerąja tokios veiklos patirtimi.
- Tyrinėti kitų šalių ir kitų sričių patirtį ir išmėgtinti NKP išsaugojimo ir aktualizavimo srityje inovatyvias ir demokratiškesnes finansavimo formas pvz. sutelktinį finansavimą (angl. *crowdfunding*).

LIETUVOS NEMATERIALAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

REKOMENDACIJOS DĖL NKP AKTUALIZAVIMO POLITIKOS TURINIO

- Siekiant didesnio termino „aktualizavimas“ aiškumo ir atitikimo tarptautiniame kontekste vartojamiems terminams bei geresnio NKP veikėjų tarpusavio supratimo, siūlome šį terminą diversifikuoti:

Kai kalbama apie aktualizavimą kaip priemones, kuriomis siekiama pabrėžti paveldo svarbą ir aktualumą, vartoti terminus **sąmoningumo didinimas** (angl. *awareness-raising*) ir **vertės didinimas** (angl. *enhancement*).

Kai kalbama apie priemones, kuriomis siekiama pabrėžti paveldo prieinamumą, vartoti terminus **populiarinimas** (angl. *promotion*) ir **prieinamumo didinimas** (angl. *ensuring/facilitating access*).

Kai kalbama apie paveldo integravimą į kultūrinį, socialinį, ekonominį gyvenimą, vartoti terminą **integravimas** į kitas sritis (angl. *integration*).

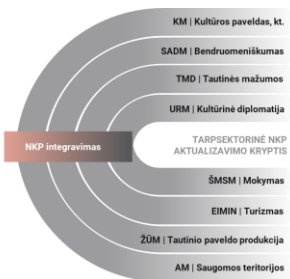
- Didinti visų NKP išsaugojime ir aktualizavime dalyvaujančių institucijų, organizacijų ir asmenų įsitraukimą ir supratimą apie NKP išsaugojimą kaip bendrą atsakomybę.

LIETUVOS NEMATERIALIAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

REKOMENDACIJOS DĖL REZULTATŲ VERTINIMO

- Fiksuoti ir skleisti teigiamas emocines patirtis (džiaugimąsi NKP praktika), kaip reikšmingą **kokybinį** NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklų rezultatą.
- Kokybinius aktualizavimo veiklų rezultatus vertinti per grįžtamąjį ryšį: renginių dalyvių atsiliepimus, komentarus socialiniuose tinkluose, žiniasklaidos susidomėjimą.
- Pagrindinis **kiekybinis** NKP išsaugojimo ir aktualizavimo politikos rezultatas galėtų būti dalyvavimas NKP veiklose, išreiškiamas tokiais rodikliais kaip tradicinių renginių skaičius, į renginių organizavimą įsitraukusių asmenų (taip pat ir savanorių) skaičius, renginių dalyvių skaičius, pradedančiųjų praktikuoti vertybę skaičius, norinčiųjų mokytis skaičius, norinčiųjų įsigyti instrumentus skaičius, paveldo produktų paklausa, NKP mokymo renginių skaičius ir kt.
- Skaitmeninėje erdvėje susidomėjimą NKP galima vertinti pagal „Facebook“ grupių dalyvių, sekėjų ir turinio peržiūrų skaičių. Vertybės rėmėjų finansinis įnašas, mokslininkų domėjimasis vertybe taip pat galėtų būti aktualizavimo veiklų rezultato rodikliai.

LIETUVOS NEMATERIALIAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

REKOMENDACIJOS DĖL TARPSEKTORINĖS NKP AKTUALIZAVIMO KRYPTIES

Integravimas:

- Didinti kultūros darbuotojų supratimą apie NKP: įtraukti įgūdžius, reikalingus NKP išsaugojimui ir aktualizavimui, į visų kultūros sričių bet ypatingai – kultūros centrų, muziejų, bibliotekų – darbuotojų kvalifikacijos kėlimo mokymo planus.
- Didinti šiuolaikinio meno kūrėjų supratimą apie NKP ir skatinti juos, bendradarbiaujant su bendruomenėmis ar atskirais asmenimis, integruoti NKP į šiuolaikinę kūrybą.
- Didinti vietos valdžios atstovų supratimą apie NKP vaidmenį kuriant vietos tapatybę, telkiant bendruomenę ir stiprinant bendradarbiavimą.
- Maksimaliai integruoti tautinių mažumų NKP išsaugojimą ir aktualizavimą į bendrą Lietuvos paveldo politiką. Didinti tautinių mažumų sąmoningumą apie jų paveldą Lietuvoje ir skatinti juo rūpintis.
- Siekti didesnės integracijos ir sinergijos su Tautinio paveldo produkto komunikacija.
- Stiprinti NKP praktikuojančių asmenų, tradicinių amatų centrų, turizmo informacijos centrų, kelionių organizatorių ir kito vietinio verslo tinklaveiką ir bendradarbiavimą.
- Gerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą tarp KM ir kitų ministerijų (EIMIN, AM, ŽŪM), įtraukiant jų atstovus į Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo tarybą.

LIETUVOS NEMATERIALAUS KULTŪROS PAVELDO (NKP) AKTUALIZAVIMO KRYPTYS

2022

SUTRUMPINIMAI

AM – LR aplinkos ministerija
EIMIN – LR ekonomikos ir inovacijų ministerija
KM – LR kultūros ministerija
LNKC – Lietuvos nacionalinis kultūros centras
NKP – nematerialus kultūros paveldas
SADM – LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija
ŠMSM – LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija
TMD – Tautinių mažumų departamentas
URM – LR užsienio reikalų ministerija
ŽŪM – LR žemės ūkio ministerija

Tai yra „Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo būklės bei jos gerinimo galimybių tyrimo“ (2022 m.) dalis.

Tyrimo užsakovas:

Tyrimo vykdytojai: UAB BGI Consulting ir VšĮ KULTUR

